

Rumeli

RUMELİ İSLÂM ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

مجلة روم ايلي للبحوث الإسلامية | Rumeli Journal of Islamic Studies

ISSN : 2564 - 7903 • Yıl / Year : İlkbahar / Spring 2018 • Sayı / Issue : 1

TRAKYA
ÜNİVERSİTELER BİRLİĞİ
İLAHİYAT FAKÜLTELERİ

RUMELİ

İslâm Araştırmaları Dergisi

مجلة روم ايلى للبحوث الإسلامية / Rumeli Journal of Islamic Studies

ISSN: 2564-7903

Yıl/Year: 1 -İlkbahar/Spring 2018 - Sayı /Issue: 1

RUMELİ İslâm Araştırmaları Dergisi

مجلة روم ايلي للبحوث الإسلامية / Rumeli Journal of Islamic Studies
Yıl/Year: 1 - İlkbahar/Spring 2018 - Sayı /Issue: 1

Sahibi / Owner

Trakya Üniversiteler Birliği İlahiyat Fakülteleri Adına
Prof. Dr. Cevdet Kılıç, Trakya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Editör / Editor

Dr. Mustafa Şentürk, Trakya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Yardımcı Editörler / Co-Editors

Dr. Feim Gashi, Kırklareli Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
Dr. Ümit Eker, Çanakkale OMÜ İlahiyat Fakültesi
Dr. Yakup Bıyıkoğlu, Tekirdağ NKÜ İlahiyat Fakültesi
Arş. Gör. Tuba Yıldız, Trakya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Arnavutça Dil Editörü / Albanian Language Editor

Dr. İtir Rruga, Trakya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Yazı İşleri Müdürü

Dr. İtir Rruga, Trakya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Amblem Tasarım / Emblem Design

Dr. Ömer Kasım Kahya

Grafik Tasarım / Graphic Design

Alihaydar Murat KIŞTAN
Nokta Klâsik

Adres / Address

Trakya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
Balkan Yerleşkesi 22030 Edirne- TÜRKİYE
Tel. 0 284 235 68 99
Fax 0 284 235 08 87
rumelislam@trakya.edu.tr

Basım Yeri/Printed By

Trakya Üniversitesi Matbaası
Edirne Teknik Bilimler MYO Sarayı Yerleşkesi EDİRNE

Basım Tarihi/Printing Date

Nisan - 2018

rumelislam@trakya.edu.tr

<https://www.facebook.com/rumeli.islamicstudies.3>

[@rumeliislam](https://twitter.com/rumeliislam)

www.ilahiyat.trakya.edu.tr, <http://dergipark.gov.tr/rumeli>

Merhum Hocamız Dr. Zülfikar Tüccar (1949-2014) Anısına..

Uluslararası Danışma Kurulu/Int. Advisory Board

Dr. A. Taha İmamoğlu, Trakya Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Abdurrahman Okuyan, Ondokuz Mayıs Üni., Türkiye
 Dr. Adem Apak, Uludağ Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Ahmad Omar, Trakya Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Ahmad Sawan, Trakya Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Ahmet Çapku, Kırklareli Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Ahmet Emre Dağtaşoğlu, Trakya Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Ahmet Faruk Güney, Kırklareli Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Ahmet Öz, Kahramanmaraş S.İ. Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Ali Karataş, Sakarya Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Ali Öztürk, İstanbul Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Bayram Ali Çetinkaya, İstanbul Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Bekir Zakir Çoban, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Fahrush Rexhepi, University of Pristina, Kosova
 Dr. Faredin Ebibi, University of Skopje, Makedonya
 Dr. Fatih Toktaş, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Fatih Yakar, Trakya Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Habibe Kazancıoğlu, Trakya Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Halil Aldemir, Kilis Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Halim Işık, Trakya Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Hasan Coşgun, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Hasan Maçın, Adıyaman Üniversitesi, Türkiye
 Dr. İbrahim Kocabaş, Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye
 Dr. İlyas Çelebi, İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi, Türkiye
 Dr. İrfan Morina, University of Pristina, Kosova
 Dr. İsmail Çalışkan, Yıldırım Beyazıt Üni., Türkiye
 Dr. Mahmut Yazıcı, Namık Kemal Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Mehmet Dalkılıç, İstanbul Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Mehmet Demirtaş, Gaziosmanpaşa Üni., Türkiye
 Dr. Mehmet Kenan Şahin, Ordu Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Mehmet Ümit, Marmara Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Muammer Bayraktutar, Gaziosmanpaşa Üni., Türkiye
 Dr. Murat Sula, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Mustafa Hocaoğlu, RTE Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Mustafa Necip Yılmaz, Trakya Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Mustafa Özel, Şehir Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Muzaffer Özli, Fırat Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Nazar Omran, Int. University of Novi Pazar, Sırbistan
 Dr. Nebile Özmen, Trakya Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Necdet Şengün, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Necdet Ünal, Trakya Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Necmettin Gökür, İstanbul Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Nevzat Aydın, Bayburt Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Nurullah Altaş, Marmara Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Oğuzhan Ş. Yağmur, Dokuz Eylül Üni., Türkiye
 Dr. Ömer Başkan, Abant İzzet Baysal Üni., Türkiye
 Dr. Ömer Soner Huncan, Trakya Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Özkan Öztürk, Namık Kemal Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Ramadan Doğan, Trakya Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Raşit Küçük, Kırklareli Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Rıdvan Canım, Trakya Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Sema Geyin, Trakya Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Serpil Başar, Diyanet İşleri Başkanlığı, Türkiye
 Dr. Seyfullah Efe, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Siham Mevid, Int. University of Novi Pazar, Sırbistan
 Dr. Suat Erdem, Bozok Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Süheyl Ünal, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Thaer Alhallak, Trakya Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Yakup Yılmaz, Kırklareli Üniversitesi, Türkiye

Dr. Yasemin Sarı, Namık Kemal Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Yusuf Şen, Bayburt Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Zübeyir Bulut, Abant İzzet Baysal Üni., Türkiye

Uluslararası Yayın Kurulu/Int. Editorial Board

Dr. Safvet Halilović, University of Zenica, Bosna Hersek
 Dr. Almir Fatić, University of Sarajevo, Bosna Hersek
 Dr. Zuhdija Hasanović, Uni. of Sarajevo, Bosna Hersek
 Dr. Sulejman Topoljak, University of Bihac, Bosna
 Dr. Şukriya Ramić, University of Zenica, Bosna Hersek
 Dr. Abas Jahja, Trakya Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Ahmad Sawan, Trakya Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Ali Hüseyinoğlu, Trakya Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Behlül Kanaçi, Karadağ İslam Birliği, Karadağ
 Dr. Cevdet Kılıç, Trakya Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Emina Sadikovic, Trakya Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Emine Arslan, Kırklareli Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Enver Gicic, Int. University of Novi Pazar, Sırbistan
 Dr. Fatih Köse, Namık Kemal Üniversitesi, Türkiye
 Dr. İrfan Morina, University of Pristina, Kosova
 Dr. Mensur Nuredin, University of Skopje, Makedonya
 Dr. Mesut İdriz, Int. University of Sarajevo, Bosna Hersek
 Dr. Mohammad Jaber Thalji, Yarmouk University, Ürdün
 Dr. Muhammed Altaytaş, Trakya Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Muzaffer Üzümcü, Namık Kemal Üni., Türkiye
 Dr. Nevzat Erkan, Kırklareli Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Nimetullah Akın, Çanakkale Onsekiz Mart Üni. Türkiye
 Dr. Nizamettin Karataş, Namık Kemal Üni., Türkiye
 Dr. Nurullah Koltas, Trakya Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Salih İnci, Kırklareli Üniversitesi, Türkiye
 Dr. Sefer Hasanov, Sofya Yüksek İslam Ens., Bulgaristan
 Dr. Selahattin Aktı, Çanakkale Onsekiz Mart Üni., Türkiye
 Dr. Üzeyir Durmuş, Çanakkale Onsekiz Mart Üni., Türkiye
 Dr. Mead Osmani, Araştırmacı, Sırbistan

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER 5

ZİBER LATA

HAFİZ VILDAN FAİK DİBRA: ATDHETAR, DIJETAR DHE HOXHË I SULLTANIT 8

ABDULXHEMİL NESİMİ

RËNDËSIA E HIFZIT (MEMORIZIMIT) TË KUR'ANIT FAMËLARTË DHE PËRKUSHTIMI I SHQIPTARËVE TË MAQEDONISË NË MBROJTJEN E TIJ 17

HUSEİN RIZAI

BALKANLAR'DA İSLÂMÎ DÜŞÜNÇENİN GELİŞİM SÜRECİ 32

MERAL JAHJAI

MAKEDONYALI KEMAL ARUÇI'NİN HÜSEYİN COZO'YA YAZDIĞI REDDİYE 52

İSMAİL KILIÇ

KUR'AN'DA OLUMSUZ BİR VASIF: MÜDÂHENE 105

MUSTAFA AKMAN

CELÂLEDDİN ED-DEVVÂNÎ'NİN ESERLERİ VE ÖZET OLARAK TANITIMI 122

ABDULLAH TAHA İMAMOĞLU

BİR İLİM ADAMI VE GÖNÜL EHLİ OLARAK ZÜLFİKAR TÜCCAR 161

MAHMUT KAYA

ZÜLFİKAR TÜCCAR'IN ARDINDAN (1949-2014) 173

Başlarken...

Bizi ve âlemleri yaratan Allah'ın adıyla...

Trakya Üniversitesi, bir yandan 9 Balkan ülkesinden 36 Üniversitenin üye olduğu Balkan Üniversiteler Birliği'ne öncülük ederken, öte yandan Edirne, Çanakkale, Tekirdağ ve Kırklareli Üniversitelerin üye olduğu Trakya Üniversiteler Birliği (TÜB) ile pek çok konuda birlikte hareket etmektedir. “Payitahtın Parlayan Yıldızı” sloganıyla yola çıktığımız Trakya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, bulunduğu konum itibariyle ilimize ve bölgemize hem akademik hem de toplumsal alanda yürüttüğü hizmetlerinin yanı sıra ortaya koymuş olduğu bilimsel başarılarıyla adından sıkça söz ettirmektedir.

Hız. Peygamber Efendimiz'e (sas) ilk vahiy olarak gelen Alak Sûresi'nin “Yaratan Rabbinin adıyla oku!...” ayetinin bilinci ve özellikle Balkanlar ile ilgili İslâmî çalışmalara yer vermek amacıyla akademik bir dergi kurulmasına şiddetle ihtiyaç vardı. Bu ihtiyaca binaen *Rumeli İslâm Araştırmaları Dergisi* adını verdiğimiz dergimizi, üyesi olduğumuz Trakya Üniversiteler Birliği'nin İlahiyat Fakülteleri ile ortaklaşa ve “dönem editörlüğü” sistemiyle çıkarmayı planladık. Bu düşünce, birliğe üye fakültelerimizde, yerli ve yabancı bilim çevrelerinde, özellikle de Balkan coğrafyasında çok olumlu ve heyecanla karşılandı. Birçok meslektaşımız değerli çalışmalarını dergimize katkıda bulunacaklarını belirtti. Böylece son bir yıldır süren yoğun ve titiz bir çalışmanın ardından *Rumeli İslâm Araştırmaları Dergisi*'nin ilk sayısını siz değerli okuyucularımıza, yazarlarımıza ve bilim dünyasına sunmanın heyecanını ve mutluluğunu yaşıyoruz.

Rumeli İslâm Araştırmaları Dergisi, başlığından da anlaşılacağı üzere, özellikle Balkan coğrafyasında yapılan İslâm araştırmalarını değerlendirmeye alacaktır. Bu bağlamda ilk hedefimiz, Türkiye ve başta Balkanlarda olmak üzere yurtdışında tanınan önemli bilim adamlarının çalışmalarını dergimizde yayınlamaktır. Ayrıca genç bilim adamlarının çalışmalarına yer vermek suretiyle hem kendilerinin tanınmalarına imkân sunmak hem de çalışmalarını bilim dünyasına kazandırmak hedeflerimiz arasındadır. Bunun yanı sıra ulusal ve uluslararası endeksler tarafından taranan “A sınıfı bir dergi” haline gelmeyi hedeflemekteyiz.

Rumeli İslâm Araştırmaları Dergisi'ni çıkarma talebimizi uygun gören, her türlü teşvik ve desteği veren başta Trakya Üniversitesi'nin Sayın Rektörü Prof. Dr. Erhan Tabakoğlu olmak üzere Trakya Üniversiteler Birliği'nin Sayın Rektörlerine, birlik üyesi İlahiyat Fakültelerinin Sayın Dekanlarına, kıymetli mesailerini bu işe sarf eden değerli Editör ve Yardımcılarına, Yayın Kurulu Üyelerine, Yazarlara, titizlikle değerlendirme gayretini gösteren Hakemlere teşekkür ederim. Ulusal ve uluslararası akademi camiasına mütevazı bir katkıda bulunmak ve köprü olmak temennisiyle...

Prof. Dr. Cevdet KILIÇ

Trakya Üniversiteler Birliği İlahiyat Fakülteleri Adına
Trakya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekan V.
Nisan 2018 - Edirne

Editörden...

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Rumeli İslâm Araştırmaları Dergisi'ni kurma ve çıkarma iradesini veren, bu uğurda işimizi kolaylaştıran Rabbimize hamd; Peygamberimiz Hz. Muhammed'e, O'nun sevgili ailesine ve ashâbına salât-ü selâm olsun.

Gerek ülkemizde ve gerekse bölgemiz ve Balkan coğrafyasında yürütülen İslâm araştırmaları sahasındaki ilmî çalışmalara yayınları ile destek vermeyi amaçlayan *Rumeli İslâm Araştırmaları Dergisi*'ni, yoğun ve titiz bir çalışmanın ardından, kapağında “Rumeli haritası” ve “Edirne Kırmızısı” rengi ile yayımlamanın mutluluğunu siz değerli okuyucularımızla paylaşıyoruz.

Rumeli İslâm Araştırmaları Dergisi, Trakya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öncülüğünde Trakya Üniversiteler Birliği'ne (TÜB) üye Trakya, Kırklareli, Namık Kemal ve Çanakkale Onsekiz Mart Üniversiteleri İlahiyat Fakülteleri tarafından çıkarılmaktadır. Bu vesile ile Trakya Üniversiteler Birliği'nin Sayın Rektörlerine, birlik üyesi İlahiyat Fakültelerinin Sayın Dekanlarına, kıymetli mesailerini veren değerli Editör Yardımcılarına, Yayın ve Danışma Kurulu Üyelerine, Yazarlara, Hakemlere ve dizgiden baskıya yardımcı olan Destek Elemanlarına teşekkürü borç biliriz.

Rumeli İslâm Araştırmaları Dergisi, uluslararası bir akademik dergi olup Nisan ve Ekim aylarında, İlkbahar ve Sonbahar sayıları ile yılda iki defa çıkacaktır. Dergimizde Türkçe başta olmak üzere İngilizce, Arapça, ayrıca Balkan dillerinde telif ve çeviri makale, rapor, eser tanıtımı gibi bilimsel çalışmalara yer verilecektir.

Başta ülkemiz, bölgemiz ve Balkanlar olmak üzere, ulusal ve uluslararası bilim câmiasına karşı duyduğumuz sorumluluğun bir neticesi olarak, ilk sayımızda orijinal çalışmalarla karşınıza çıkmış bulunuyoruz. Dergimizin bu sayısında bir yandan Balkanlar'daki İslâm düşüncesinin gelişimi, Makedonya'da Kur'an hıfzı çalışmaları ve Balkanlar'daki Osmanlı bakiyesi âlimlerden Faik Dibra ile Kemal Aruçi üzerine yazılmış makaleler; öte yandan klasik dönem ulemasından Devvânî'nin eserleri ve Kur'an'da olumsuz bir vasıf olarak *müdâhene* çalışmaları, ayrıca vefeyât kısmında merhûm Zülfikâr Tüccar hakkında yazılmış yazılar bulacaksınız.

Dergimizin ilk sayısını Trakya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekan Yardımcısı olarak görev yaparken rahmet-i Rahmân'a uğurladığımız değerli ilim ve gönül adamı Dr. Zülfikâr Tüccar'a (1949-2014) armağan ediyoruz. Hocamıza bir kez daha rahmet, ailesine, yakınlarına, talebelerine ve sevenlerine sabırlar diliyoruz.

Rumeli İslâm Araştırmaları Dergisi'nin ülkemiz, bölgemiz ve gönül coğrafyamız Balkanlar'da yürütülen İslâm araştırmaları sahasındaki akademik çalışmalara önemli katkılarda bulunacağına inanıyoruz.

Değerli paydaşlarımız ve okuyucularımızın destekleriyle *Rumeli İslâm Araştırmaları Dergisi*'nin uzun soluklu olmasını temennî ediyoruz.

Doç. Dr. Mustafa ŞENTÜRK
Editör